

Тези дни, покрай медийното отразяване на карибската трагедия, в Германия често се споменава изразът *failed states*, т.е. провалени, пропаднали или разпадащи се държави. Той се използва, когато се описва състоянието на Хаити и преди земетресението като една от най-бедните страни по света, опустошена след десетилетно беззаконие, корупция и насилие.

Понятието пропаднала държава звучи ярко, публицистично, но то е и сериозен научен термин, вкаран в обращение от началото на 90-те години на миналия век. Точното му дефиниране, както често се случва в науката, е различно и спорно.

Съществуват и годишни класации, в които една или друга страна се придвижва нагоре или надолу в групата на "отписаните" държави.

Случи ми се точно сега да чуя изложение на ползващия се с определен авторитет политолог проф. Екхард Крипендорф, което ме наведе на определени, не много утешителни мисли. Оставяйки настрана локални особености и различия, не чак дотам академично, професорът дефинира от своя гледна точка най-важните характеристики, които определят една държава като "пропаднала".

На първо място това е мащабната корупция. Следват - катастрофална и дори отсъстваща инфраструктура, която държавата не е в състояние да осигури на

гражданите си; негодна и отсъстваща образователна система; безскрупулно разграбване и унищожаване на природните ресурси на страната; неспособна и разпаднала се администрация, страх и несигурност за живота на гражданите, масова и ненаказуема престъпност.

Съществен белег на *пропадналата държава*, според проф. Крипендорф, е загубеното чувство на гражданите за принадлежност към една общност, липсата на каквато и да е идентификация на гражданите с държавата.

Като типични примери за пропаднали държави бяха посочени Сомалия, Йемен, Афганистан и - естествено - Хаити. Вземайки предвид опита на Запада, където е "изобретена" модерната държава и като историк, професорът заключи, че характерна черта, обединяваща пропадналите държави, е отказът да се следва този западен модел.

В свой текст и германският публицист Хенрик М. Бродер разсъждава тези дни върху плачевното състояние на Хаити допреди земетресението и в присъщия си полемичен стил пита дали изобщо е оправдано една държава, която "не може да организира дори събирането на боклуците си", да бъде независима и да поддържа дипломатическо представителство в ООН...

Асоциациите, които подобни размишления неминуемо будят у нас като българи от днешно време, не са кой знае колко розови.

Несериозно и дори кощунствено е, разбира се, да сравняваме състоянието на България със Сомалия, Судан или Етиопия - приемани почти неоспоримо за *пропаднали държави*.

Но взрем ли се в характеристиките, които ги превръщат в такива, не може да не ни жегне за пореден път онова безпокойство, което вече 10 години не дава мира на много от нас. На много - но явно на все още твърде малко. Но когато се забравят основни принципи на общежитието, когато отвлечени понятия като гражданска отговорност, работа за общото благо, почтеност в бизнеса и правото, публичност и прозрачност са само празни или забравени думи, тогава пътят от *пропадащата държава* до *пропаднал*

ата

може

да е много кратък. Само на едно земетресение разстояние.

По-страшното е, че понякога дори земетресение не е нужно.

Нека приемем навреме и с цялата му сериозност знака, който ни се дава чрез трагичната съдба на Хаити.